gemeente Rheden

Raadsvoorstel

portefeuillehouder
R. Haverkamp

begrotingsprogramma
3 Gebiedsontwikkeling

draagt bij aan Global Goal(s)
11 Duurzame steden en gemeenschappen
15 Leven op het land
17 Partnerschappen om doelstellingen te bereiken

b en w-vergadering
11 januari 2022

agendapunt
4

bijlage(n) ter inzage
1

rol raad
Ter besluitvorming

soort document
Raadsvoorstel en -besluit

voorbereidende vergadering
8 februari 2022

agendapunt

raadsvergadering
22 februari 2022

agendapunt

onderwerp
Principeplan scenario D Masterplan Veluwezoom.

INHOUD VOORSTEL
In te stemmen met het hanteren van het principeplan voor scenario D als basis voor het Masterplan Veluwezoom

1 Wat is de aanleiding?

Al decennia heeft de Veluwezoom bij Rheden en Rozendaal, en dan met name de Posbank, een grote recreatieve aantrekkingskracht vanwege de bijzondere afwisseling van heide, bossen, landgoederen en heuvels. Al even lang is er met regelmaat discussie over de toenemende recreatieve druk en de invloed hiervan op de natuur(beleving), leefbaarheid en verkeersveiligheid. Ook vanuit het dorp Rheden komt al langer een ambitie om meer economisch te profiteren van de recreatief-toeristische aantrekkelijkheid van de Veluwezoom.

Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie Buitengebied van de gemeente Rheden in oktober 2019, heeft uw raad een amendement aangenomen om voor de recreatief-toeristische bereikbaarheid een breed onderzoek uit te voeren naar knelpunten en oplossingen op de Veluwezoom en de resultaten te vatten in een plan met uitvoeringsprogramma.

Ook de gemeente Rozendaal ervaart al lange tijd de druk op de natuur in het Nationaal Park Veluwezoom en de hinder van het gemotoriseerd verkeer dat de vele bezoekers met zich meebrengen. Voor de gemeente Rozendaal zijn dat belangrijke aanleidingen om samen met de gemeente Rheden te werken aan het gemeenschappelijke Masterplan Veluwezoom.

Natuurmonumenten is al langere tijd bezig om op en rond het Nationaal Park Veluwezoom te komen tot een betere recreatieve routing en spreiding van bezoekers. Ook is Natuurmonumenten bezig een herstelplan voor Landgoed Heuven te ontwikkelen, waarin ook toekomstperspectieven terugkomen voor onder andere het bezoekerscentrum en het manegeterrein.

De Veluwe-Alliantie (samenwerkingsverband Veluwe) heeft voor de Veluwe een regiodeal gesloten met het Rijk om doelstellingen uit de Veluwe-op-1-agenda te realiseren. Binnen deze regiodeal zijn middelen beschikbaar gekomen voor de uitvoering van een aantal gebiedspilots. Door in te zetten op bestemmingsmanagement en duurzame mobiliteit wordt gezocht naar evenwicht tussen natuur en recreatie. De gebiedspilots moeten een voorbeeldfunctie gaan vervullen voor de rest van de Veluwe. Het Masterplan voor de Veluwezoom bij Rheden en Rozendaal, met een focus op het gebied op en rondom de Posbank, is één van de gebiedspilots die een voorbeeldfunctie moet vervullen voor de rest van de Veluwe.

In het voorjaar van 2021 is gestart met het proces dat moet leiden tot een Masterplan Veluwezoom Rheden - Rozendaal waarin alle voorgaande punten samenkomen. In de zomer van 2021 is een aantal scenario's voor de toekomst van het gebied ontwikkeld die het college in oktober 2021 aan uw raad heeft voorgelegd. Uw raad heeft het collegevoorstel geamendeerd en heeft besloten dat het zogenaamde 'scenario D' de basis moet gaan vormen voor het genoemde Masterplan. Een soortgelijk besluit is ook in de gemeente Rozendaal genomen.

In het genoemde amendement is het door uw raad ontwikkelde scenario D op hoofdlijnen beschreven. Het college heeft er, na overleg met de stuurgroep Masterplan Veluwezoom, voor gekozen het scenario verder uit te werken tot een principeplan. Dit principeplan ligt nu voor u. Na vaststelling van dit principeplan door uw raad en de raad van Rozendaal, zal het principeplan in het voorjaar van 2022 worden uitgewerkt tot het Masterplan met uitvoeringsprogramma. Het Masterplan en uitvoeringsprogramma zullen naar verwachting voor de zomer van 2022 aan uw raad ter vaststelling worden aangeboden.

De hiervoor genoemde planning past ook binnen de voorwaarden van de regiodeal. Naar aanleiding van het verzoek van de colleges van Rheden en Rozendaal heeft de Regiegroep van de Veluwedeal ingestemd met uitstel van het aanvragen van de subsidies voor het project tot uiterlijk 1 juli 2022.

2 Wat is het bestaand beleid c.q. kader

Het bestaande beleid en kader wordt op gemeentelijk niveau gevormd door de omgevingsvisie Buitengebied en de structuurvisie Rheden. Daarnaast liggen er relaties met bijvoorbeeld ambities en opgaven vanuit andere structuurvisies voor de dorpen, de structuurvisie Rivierklimaatpark IJsselpoort, Havikerpoort en het Masterplan Toerisme en Recreatie Veluwezoom.

3 Wat willen wij bereiken op de Global Goals

Komen tot een bestuurlijk en maatschappelijk gedragen Masterplan met uitvoeringsprogramma, dat dient als leidraad voor de wijze waarop recreatie en natuur op de Veluwezoom van Rheden en Rozendaal duurzaam samen kunnen gaan.

4 Wat gaan wij ervoor doen

Voordat de stap naar een Masterplan kan worden gemaakt, moet duidelijk zijn in welke richting het gebied zich zal ontwikkelen. Naar aanleiding van uw amendement van oktober 2021 heeft het college daarom gekozen voor de uitwerking van scenario D tot het voorliggende principeplan, zodat het gesprek over de uitwerking van dit scenario tijdig met uw raad kan worden gevoerd.

Het principeplan
In het principeplan is een brede vertaling van de door uw raad gepresenteerde hoofdlijnen voor scenario D. Het principeplan heeft een aantal belangrijke (ruimtelijke) kenmerken:
- De wegen in het plangebied zijn in principe geopend voor gemotoriseerd verkeer.
- Tijdens weekenden en feestdagen in de periode 1 april t/m 31 oktober is het voor motorvoertuigen onmogelijk om rondjes te rijden door het gebied. Hiervoor wordt een aantal afsluitingen in het gebied gerealiseerd.
- Een aantal parkeerplaatsen in het gebied rond de Posbank wordt gehandhaafd en zal in de hiervoor genoemde periode bereikbaar zijn.
- Een aantal parkeerplaatsen zal niet bereikbaar zijn, met name omdat deze eigendom zijn van Natuurmonumenten en op de nominatie staan om te worden afgesloten en verwijderd.
- De afsluitingen in de genoemde periodes zullen worden ingepast bij de parkeerplaats Beekhuizen, het Paviljoen en Lappendeken.
- De Kluizenaarsweg en het Rozendaalse Veld blijven toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer.
- Om verkeersoverlast in het Nationaal Park tijdens de weekenden (1 april t/m 31 oktober) te voorkomen wordt een elektronisch parkeerverwijssysteem gerealiseerd. Om de hoeveelheid verkeer te reguleren, kan dit systeem eventueel worden uitgebreid met een dynamisch toegangssysteem met fysieke afsluitingen (bijv. slagbomen) voor (delen van) het Nationaal Park Veluwezoom.
- Op regionaal niveau wordt ingezet op het opvangen van het gemotoriseerd verkeer en het spreiden van de bezoekers en doelgroepen.
- Het Bezoekerscentrum van Natuurmonumenten, het voormalige manageterrein en het Landgoed Heuven worden aangepast en opnieuw ingericht.
- De verbinding tussen station Rheden en het Bezoekerscentrum van Natuurmonumenten wordt verbeterd.
- De nieuwe situatie wordt na twee jaar geëvalueerd.
- In het Masterplan zal aandacht worden besteed aan de ecologische situatie en zal worden stilgestaan bij de gevolgen van het gekozen scenario voor de natuurwaarden.

Positie Natuurmonumenten
Natuurmonumenten wil, als grootste terreineigenaar, betrokken blijven bij de planvorming en houdt bij de uitwerking van scenario D en het principeplan vast aan de uitgangspunten als het gaat om het afsluiten van een aantal parkeerplaatsen en het invoeren van betaald parkeren op haar (resterende) parkeerplaatsen.

Participatie in de volgende fase
Tijdens de eerste fase van het project hebben belangengroepen op verschillende manieren meegesproken bij de totstandkoming van de scenario's A, B, C en C+.
Naar aanleiding van de behandeling van deze scenario's in de vergadering van uw raad in oktober 2021 en door het uitblijven van gesprekken met uw raad hierover, hebben de meeste belangengroepen die zitting hebben in de klankbordgroep te kennen gegeven niet te willen meepraten bij de uitwerking van scenario D tot een Masterplan. Het college ziet daarom helaas genoodzaakt om het Masterplan op te stellen zonder inbreng van de klankbordgroep.
Voorafgaand aan de besluitvorming over het principeplan zal de leden van de klankbordgroep nogmaals worden gevraagd of zij willen meepraten over de uitwerking van de maatregelen in het Masterplan. Mochten de leden van de klankbordgroep aangeven alsnog te willen meepraten over (delen van) het Masterplan, dan zal dit in het proces worden ingepast.

Het college zal, voorafgaand aan de besluitvorming over het Masterplan en uitvoeringsprogramma, inventariseren hoe het opgenomen maatregelenpakket valt onder de bewoners van Rheden en Rozendaal. De uitkomsten van deze inventarisatie kunnen dan worden meegenomen in de besluitvorming van het college over het Masterplan (uiterlijk op 17 mei 2022) en uw raad op (uiterlijk) 28 juni 2022.

5 Wat zijn de financiële consequenties?

Los van het voorgaande kan uit het scenario-onderzoek al wel worden geconcludeerd dat met de uitvoering van het Masterplan ongeveer 6,2 miljoen euro gemoeid zal gaan. De geraamde kosten van het principeplan komen hoger uit dan de kosten van de scenariostudies. Dit is te verklaren doordat wij in dit plan ook de investeringen van Natuurmonumenten hebben opgenomen (ca 3,5 miljoen) en wij voor een aantal maatregelen een concretiseringsslag gemaakt hebben.

Voor de financiering van de realisatie van het Masterplan komen uiteindelijk meerdere dekkingssporen in aanmerking:
- De opdrachtgevers: (Natuurmonumenten en de gemeenten Rheden en Rozendaal).
- Overige subsidies en bijdragen.
- Investeringen van overige betrokken overheden (waaronder de Provincie Gelderland) en instanties (eigenaren, marktpartijen enz.).
- Regiodeal Veluwe.

De gemeenten Rheden en Rozendaal zullen in het kader van het Masterplan bezien in welke onderdelen van het plan zij zelf voor financiering zullen zorgdragen. In ieder geval zullen de gemeenten bijdragen aan de cofinanciering van de Regiodeal Veluwe.

Regiodeal Veluwe
Vanuit de Regiodeal Veluwe kan nog een bedrag van ongeveer € 1,77 miljoen beschikbaar worden gesteld voor de realisatie van maatregelen uit het Masterplan. Over de voor deze bijdrage benodigde cofinanciering heeft uw raad in oktober al een besluit genomen.

Oorspronkelijk diende de subsidieaanvraag voor de regiodeal voor eind 2021 te worden ingediend. Op verzoek van de colleges van Rheden en Rozendaal is hiervoor door de Regiegroep Regiodeal Veluwe uitstel verleend; de subsidie dient uiterlijk in het tweede kwartaal van 2022 te worden aangevraagd. Het college zal (mede namens de gemeente Rozendaal) voor de uitvoering van de maatregelen een subsidieaanvraag indienen.
De subsidie vanuit de regiodeal is een subsidie die uiterlijk in 2024 moet worden besteed en die alleen kan worden besteed aan maatregelen die bijdragen aan het behalen van de doelen van de regiodeal (o.a. bestemmingsmanagement en natuurversterking).
De aanvraag zal pas worden ingediend nadat het Masterplan door uw raad is vastgesteld. Besluitvorming over het Masterplan door uw raad is daarom in het tweede kwartaal van 2022 vereist.

Omdat de uitvoeringstermijn van de subsidiegebonden onderdelen van het project door dit besluitvormingstraject korter wordt dan aanvankelijk was voorzien, zullen, tussen februari en de besluitvorming over het Masterplan door uw raad in juni, in het tweede kwartaal al de nodige voorbereidingen in gang worden gezet voor de uitvoering. Het gaat dan om de voorbereiding van de bestemmingsplanwijziging die nodig is op landgoed Heuven en voorbereiding van de diverse uitvoeringsprojecten rond het bezoekerscentrum en parkeervoorzieningen. In deze fase zullen echter geen onomkeerbare stappen worden gezet. Als de besluitvorming nog verder in de tijd verschuift, zou Natuurmonumenten voor de projecten op haar grondgebied ook zelfstandig een subsidieaanvraag kunnen doen. Ook hier zou dan gelden dat dit geen onomkeerbare besluiten oplevert tot de behandeling van het Masterplan in uw raad. Kortom, het integrale Masterplan blijft voor alle partijen het uitgangspunt.

De uitloop van het planproces voor het Masterplan brengt extra kosten met zich mee. Deze kosten worden geschat op € 130.000,00. De Regiegroep Regiodeal Veluwe heeft aangegeven hiervan € 30.000,00 voor haar rekening te willen nemen. De overige kosten worden geheel gedekt uit voor het project beschikbare middelen en uit middelen die uw raad in oktober 2021 beschikbaar heeft gesteld voor cofinanciering.

Natuurmonumenten
Ook Natuurmonumenten zal bijdragen aan het realiseren van (onderdelen van) het Masterplan. Daarbij valt te denken aan investeringen in de ontvangstlocatie (Bezoekerscentrum Natuurmonumenten) en de parkeervoorzieningen.

6 Wat zijn de risico's?
Met de keuze voor een scenario wordt de basis gelegd voor het Masterplan. In het scenario-onderzoek zijn de risico's in hoofdstuk 5 vertaald in onderzoeksvragen.
Deze onderzoeksvragen dienen in het Masterplan te worden beantwoord, zodat de risico's voor de uitvoering van het Masterplan worden geminimaliseerd. De keuze voor scenario D en het principeplan brengen de volgende risico's met zich mee:
- Het maatschappelijk draagvlak voor scenario D is bij de betrokken belangengroepen (klankbordgroep) beperkt. Belangengroepen hebben zich teruggetrokken uit de klankbordgroep, waardoor uitwerking van maatregelen met belanghebbenden niet meer mogelijk is.
- Met het uiteenvallen van de klankbordgroep is de kans op procedurele stappen van belangengroepen tegen (onderdelen van) het project in de volgende fasen groter.
- Het is mogelijk dat voor het afsluiten van één of meer parkeerplaatsen van Natuurmonumenten aanvullende gemeentelijke besluitvorming nodig is.
  Ditzelfde geldt voor de invoering van betaald parkeren op parkeerplaatsen van Natuurmonumenten. Beide items zijn onderwerp van nadere studie. De resultaten hiervan zullen worden verwerkt in het Masterplan Veluwezoom.
- De totstandkoming van het maatregelenpakket is grotendeels afhankelijk van het beschikbaar komen van externe middelen. Als de middelen niet beschikbaar komen, blijft het Masterplan beperkt tot een mooi voornemen dat geen werkelijkheid wordt. De geloofwaardigheid van de partijen komt daardoor onder druk te staan.
- De besluitvorming is afhankelijk van 2 gemeenteraden die verschillend kunnen beslissen over het principeplan en later over het Masterplan.
- De gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 kunnen zorgen voor een verandering van standpunten ten aanzien van de scenariokeuze en daarmee in een laat stadium zorgen voor eventuele aanpassingen in het Masterplan.

Essentieel in het beheersen van deze risico's is transparantie in het proces en de doorlopen stappen, heldere communicatie, bestuurlijke betrokkenheid, tijdig nemen van besluiten en het serieus wegen van inbreng. Dit geldt zowel voor de samenwerkende partijen als de omgeving.

7 Wat is het draagvlak voor het voorstel?
Veel belangengroepen die hebben meegedaan aan de sessies die hebben geleid tot de eerdere scenario's hebben aangegeven zich niet achter scenario D te kunnen scharen en vooralsnog niet mee te willen werken aan de uitwerking ervan tot een Masterplan.
Daarom heeft met de belangengroepen geen inhoudelijk overleg plaatsgevonden over het nu voorliggende principeplan. Bij het college zijn de standpunten over de scenario's van partijen die niet betrokken zijn bij de eerdere planvorming tot op heden niet bekend.

8 Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd?
Over het besluit op dit voorstel zal via de gebruikelijke gemeentelijke kanalen worden gecommuniceerd. Daarnaast informeren wij de in het proces betrokken partijen. Het gaat daarbij onder andere om de leden van de klankbordgroep en de deelnemers aan de bijeenkomsten in juni 2021. Het besluit wordt ook opgenomen op de projectwebsite.

9 Wordt er een evaluatie uitgevoerd?
Aan het einde van de planvormende fase en voorafgaand aan de uitvoerende fase zal een evaluatie plaatsvinden van het tot dan toe gelopen proces. De evaluatie bevat in ieder geval aandacht voor het doorlopen participatieproces met inwoners, ondernemers en belangenorganisaties, de samenwerking tussen de samenwerkingspartners, het resultaat en de interactie met het adviesbureau en het besluitvormingsproces. Met de conclusies van de evaluatie zal bij de opzet van volgende projecten rekening worden gehouden.

De Steeg, 11 januari 2022

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester.

Nadja Renkema,
secretaris.